

Handreiking voor Opleidingscommissies

Vrije Universiteit

Datum
20 april 2017

INLEIDING.....	3
GEBRUIKTE AFKORTINGEN	4
DE IDEALE OPLEIDINGSCOMMISSIE	5
1. WET- EN REGELGEVING VOOR OPLEIDINGSCOMMISSIES.....	7
2. POSITIE BINNEN DE ORGANISATIE.....	8
<i>Het faculteitsbestuur</i>	8
<i>De opleidingsdirecteur</i>	8
<i>De opleidingscommissie</i>	8
<i>De examencommissie</i>	9
<i>Medezeggenschap</i>	9
<i>Adviesstructuur</i>	10
3. TAKEN VAN DE OPLEIDINGSCOMMISSIE.....	10
4. OPLEIDINGSCOMMISSIES IN DE PRAKTIJK.....	13
<i>Instelling</i>	14
<i>Werving, benoeming, beëindiging</i>	14
<i>Samenstelling</i>	15
<i>Deskundigheidsontwikkeling</i>	16
<i>Ondersteuning</i>	16
<i>Werkwijze</i>	17
<i>Bijlage 1 Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek</i>	20
<i>Bijlage 2 Globale jaarplanning voor een opleidingscommissie</i>	22
<i>Bijlage 3 Bronvermelding</i>	23
<i>Bijlage 4 Overzicht advies- en instemmingsrechten opleidingscommissie en facultaire gezamenlijke vergadering</i>	24

Inleiding

Elk van de opleidingen van de Vrije Universiteit (VU) staat onder leiding van een opleidingsdirecteur. De opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding. De opleidingsdirecteur wordt daarbij geadviseerd door een opleidingscommissie.

De VU hecht grote waarde aan de onderwijskwaliteit. Op het niveau van de opleiding is de opleidingscommissie het aangewezen orgaan voor de kwaliteitscontrole. Een opleiding heeft baat bij de beste kwaliteitsbeoordelaars: studenten en docenten. Zij zijn namelijk degenen die dagelijks aan den lijve ondervinden op welke punten het onderwijs goed loopt en op welke punten verbetering mogelijk is. Inspraak van personeel en studenten draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs en de doelmatigheid van het bestuur van de faculteit.

Opleidingscommissies zijn waardevol omdat studenten en docenten in een relatief informele sfeer kunnen overleggen over punten waarop studies uitblinken en tekortschieten, en omdat zij een bron vormen van nieuwe ideeën. Studentleden van opleidingscommissies krijgen van andere studenten informatie over wat er zoal goed en fout gaat. Docenten zitten op het primaire proces omdat zij het onderwijs verzorgen. Zij merken uit eerste hand welke onderdelen goed verlopen in het onderwijs, en waar ruimte voor verbetering is. Studenten en docenten kunnen deze en eigen punten binnen de opleidingscommissie bespreken en aanpassingen op vak- of jaarniveau voordragen aan het de opleidingsdirecteur en/of het faculteitsbestuur, afhankelijk van het onderwerp.

De taken en bevoegdheden van de opleidingscommissie staan op verschillende plaatsen, namelijk in de wet en in de VU regelgeving, beschreven. Deze handreiking is bedoeld om die verschillende teksten praktisch hanteerbaar te maken. Zij biedt overzicht en laat door de opgenomen aanbevelingen en praktijkvoorbeelden (in kaders) zien hoe een opleidingscommissie van waarde kan zijn voor de onderwijskwaliteit van een opleiding.

Deze handreiking is tot stand gekomen binnen de werkgroep opleidingscommissies, een werkgroep die is ingesteld door het overleg van portefeuillehouders onderwijs. Bij deze werkgroep waren (oud-)leden van opleidingscommissies, een portefeuillehouder onderwijs, een USR-lid en een beleidsmedewerker van student- en onderwijszaken betrokken. De handreiking wordt beheerd door de Dienst Student -en Onderwijszaken en voorafgaand aan de start van elk academisch jaar herzien indien nodig. Bij de herziening wordt de handreiking ook aangevuld met nieuwe goede voorbeelden die in dat jaar naar voren zijn gekomen.

Op 14 juni 2016 heeft de Eerste Kamer de Wet versterking bestuurskracht onderwijsinstellingen aangenomen. De voorstellen uit deze wet die het hoger onderwijs betreffen, gaan deel uitmaken van de WHW. De artikelen die betrekking hebben op opleidingscommissies, treden op 1 september 2017 in werking. Met de invoering van de Wet versterking bestuurskracht verandert een aantal zaken voor opleidingscommissies. Deze handreiking gaat uit van de situatie per 1 september 2017.

Gebruikte afkortingen

WHW: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

WVB: Wet Versterking Bestuurskracht

OLC: Opleidingscommissie

OER: Onderwijs- en Examenregeling

USR: Universitaire Studentenraad

FSR: Facultaire Studentenraad

GV: Gezamenlijke Vergadering

OR: Ondernemingsraad

NSE: Nationale Studenten Enquête

NAE: Nationale Alumni Enquête

De ideale opleidingscommissie¹

Je bent lid geworden van de opleidingscommissie. Na een oproep van het faculteitsbestuur voor nieuwe leden bij de opening van het collegejaar en het lezen van het toegestuurd profiel heb je je aangemeld. Het lijkt je belangrijk om mee te praten over de kwaliteit van je opleiding, daar draag je graag je steentje aan bij. Het kan altijd beter, tenslotte. Bovendien krijg je daarmee ook een goed inzicht in wat er nu allemaal aan organisatie schuilgaat achter de opleiding. Na je aanmelding heb je meegedaan aan de verkiezingen en ben je gelukkig verkozen. Per 30 september ben je benoemd als nieuw lid (zie [Instelling](#)).

De opleidingscommissie heeft haar eerste vergadering begin oktober. Daar verwelkomt ze meer nieuwe leden; er zijn een paar nieuwe docentleden dit jaar en er is weer nieuwe aanwas van studentleden. De studenten en docenten vertegenwoordigen zo mooi de opleiding als geheel: alle afdelingen, studiejaren en afstudeerrichtingen zijn vertegenwoordigd. Dit is erg handig, omdat zo gemakkelijk de achterban benaderd kan worden. De opleidingscommissie kent gelukkig erg actieve leden die hard hebben geworven voor de zomer. Er waren zoveel aanmeldingen dat er verkiezingen hebben plaatsgevonden voor de nieuwe studentleden. De faculteit heeft deze verkiezingen tegelijkertijd met de verkiezingen van de facultaire studentenraad georganiseerd (zie [Werving, benoeming, beëindiging](#)). Nu is de opleidingscommissie weer op volle sterkte van zes leden, drie docentleden en drie studentleden (zie [Samenstelling](#)).

Bij de eerste vergadering worden de taken van de opleidingscommissie besproken en hoe de opleidingscommissie dit jaar invulling gaat geven aan die taken. Daarbij wordt ook de jaarplanning besproken. Deze jaarplanning is door de voorzitter met ondersteuning van de ambtelijk secretaris voorbereid op basis van het overzicht van de tijdstippen dat er relevante stukken voor de opleidingscommissie zijn om te bespreken. Dit overzicht is door de opleidingsdirecteur aan het begin van het collegejaar opgesteld. Aan de jaarplanning wordt een vergaderschema gekoppeld. In het vergaderschema legt de opleidingscommissie vast dat ze dit jaar 10 keer gaat vergaderen en welke thema's op deze vergaderingen besproken zullen worden. Het vergaderschema wordt na afloop van de vergadering verstrekt aan het faculteitsbestuur en gepubliceerd op de facultaire website, zodat geïnteresseerden kunnen aansluiten bij de openbare vergaderingen (zie [Vergaderorde](#)).

Bij de eerste vergadering komt ook de training voor leden van opleidingscommissies ter sprake. De nieuwe leden besluiten om daaraan deel te nemen en zich in te schrijven (zie [Deskundigheidsontwikkeling](#)). Daarnaast wordt besproken wat dit jaar de focus en speerpunten moeten zijn van de opleidingscommissie. Daartoe wordt ook het opleidingsjaarverslag en het jaarverslag van de opleidingscommissie van vorig jaar gebruikt. Welke punten lopen nog door in dit jaar en behoeven opvolging? Ook worden enkele nieuwe speerpunten benoemd. Een belangrijk aandachtspunt voor dit jaar is dat de focus breder komt te liggen dan het bespreken van onderwijsevaluaties. Een paar jaar geleden was dat de primaire focus van de opleidingscommissie, inmiddels heeft zij haar taak breder geïnterpreteerd (zie [Taken van de opleidingscommissie](#)). Maar de overgang gaat geleidelijk en het kan dit jaar nog beter door in de brede zin van het woord naar de kwaliteit van de opleiding te kijken. Besproken wordt welke acties daarvoor nodig zijn.

¹ Dit hoofdstuk is een beschrijving van een fictieve, goed functionerende opleidingscommissie ter inspiratie

Tenslotte worden op deze eerste vergadering de instroomcijfers besproken. De instroom loopt iets terug en de vraag is of daartoe wel afdoende maatregelen worden genomen. Voor dit agendapunt is de opleidingsdirecteur uitgenodigd en deze licht toe dat hij de zorgen van de opleidingscommissie deelt en dat hij bezig is een plan van aanpak te maken voor de werving van nieuwe studenten. De opleidingscommissie is hier blij mee en verzoekt de opleidingsdirecteur dit plan te met de opleidingscommissie te delen, zodat zij hierover advies kan uitbrengen. Er wordt afgesproken het plan voor de volgende vergadering te agenderen en daarbij het faculteitsbestuur uit te nodigen. De opleidingsdirecteur levert het plan uiterlijk twee weken voor de volgende vergadering aan. De opleidingscommissie zal uiterlijk twee weken na de volgende vergadering een schriftelijk advies uitbrengen (zie [Adviesstructuur](#)).

Door het jaar heen brengt de opleidingscommissie verschillende adviezen uit, onder andere over de op handen zijnde curriculumherziening, de uitvoering van het toetsbeleid, optimalisering van de matchingsactiviteit, het gebruik van ICT in de opleiding en verschillende adviezen naar aanleiding van de cursus- en curriculumevaluaties en de NSE. Ook heeft de opleidingscommissie geadviseerd over de OER en ingestemd. In de vergadering van april is uitgebreid gesproken over de concept-OER, waarna een schriftelijk advies en instemming aan de opleidingsdirecteur is gezonden (zie [Taken van de opleidingscommissie](#)).

Het is begin juli. De opleidingscommissie heeft haar jaar bijna volbracht. Dit is de laatste vergadering voor de zomer. Gelukkig blijven de meeste leden en kunnen ze herbenoemd worden. De werving voor de vervanging van de afgestudeerde studentleden is alweer in volle gang. Helaas stopt de voorzitter ermee, aangezien deze aan de eind van zijn termijn zit, en moet deze vergadering een nieuwe voorzitter gekozen worden. Gelukkig is er een zeer geschikte opvolger gevonden, waar de vergadering unaniem mee instemt (zie [Vergaderorde en Stemming](#)).

Het laatste agendapunt is het opstellen van het jaarverslag. De voorzitter en de ambtelijk secretaris hebben al een goede voorzet gedaan en de opzet wordt ter vergadering besproken. De inbreng van eenieder wordt meegenomen en vooral bij het functioneren van de opleidingscommissie dit jaar wordt stilgestaan. Er wordt besproken dat het dit jaar al allemaal goed liep, maar dat er voor volgend jaar wel nog verbeterlagen te maken zijn. De stukken vanuit het opleidingsbestuur kwamen soms wel erg kort voor de vergadering beschikbaar en het schrijven van de adviezen door de opleidingscommissie liet een paar keer lang op zich wachten. Afgesproken wordt dit als maatregel in het jaarverslag op te nemen, zowel voor de opleidingsdirecteur als de opleidingscommissie. Dit kan dan besproken worden in het overleg over het jaarverslag met de opleidingsdirecteur en de portefeuillehouder onderwijs in het najaar. De secretaris verwerkt de aanpassingen in het jaarverslag en stuurt de definitieve versie in juli naar de opleidingsdirecteur en portefeuillehouder onderwijs (zie [Jaarverslag](#)).

1. Wet- en regelgeving voor opleidingscommissies

De taken van de opleidingscommissie staan beschreven in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW, zie [Bijlage 1](#)). De VU heeft de taken van de opleidingscommissie beschreven in het besturingsmodel VU, het faculteitsreglement, en in het Handboek Onderwijskwaliteit, in verband met de bijdrage van de opleidingscommissies aan de onderwijskwaliteit. Daarnaast heeft de VU in september 2011 een Modelregeling opleidingscommissies vastgesteld, waarin zaken zijn vastgelegd zoals instelling, samenstelling, taken, vergaderfrequentie, advisering, stemming en functioneren. Met deze regeling wil de VU een basiskwaliteit van de opleidingscommissies garanderen. Ten slotte staan er aanwijzingen voor opleidingscommissies in het studentenstatuut. Een en ander is in deze handreiking bijeengebracht en nader toegelicht. Waar het een wettelijke regel betreft is dat aangegeven in de tekst. Andere aanwijzingen betreffen het VU-beleid.

Tabel 1: Waar de opleidingscommissie ter sprake komt en op welke wijze.

Wet- en regelgeving	Grondslagen voor de opleidingscommissie
Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW, artikel 9.18 en 9.48)	Taken Benoeming en samenstelling Voorzieningen en scholing
Besturingsmodel VU	Adviesstructuur onderwijs Taken Planning en verantwoording
Faculteitsreglement	Instelling opleidingscommissies aan de faculteit Taken Taken van de opleidingsdirecteur
Studentenstatuut	Instelling Taken Wijze van advisering, specifiek mbt de OER
Handboek onderwijskwaliteit	H1: Rol binnen onderwijsorganisatie (=besturingsmodel) H3: Rol binnen onderwijsevaluatiecyclus H4: Rol in kwaliteitszorg van onderwijsprogramma's H5: Verslaglegging in het kader van kwaliteitszorg, rol in risicomanagement van het onderwijs H8: Rol van opleidingscommissie in het kader van raamwerk onderwijsprestaties H9: NSE resultaten bespreken als taak H10: Functiebeperking binnen de OER en facultair beleid H11: Evaluatie van de OER op het gebied van toetsing, signaleren knelpunten bij toetsing, adviseren bij opstellen toetsbeleid/toetsplan
Modelregeling opleidingscommissies	Instelling Samenstelling Taken Werkwijze: Vergaderorde, Adviezen, Stemming, Functioneren
Regeling Medezeggenschap ²	Per 1 sept 2017

² Per 1 september 2017 is de opleidingscommissie een medezeggenschapsorgaan.

2. Positie binnen de organisatie³

Het faculteitsbestuur

Faculteiten hebben een portefeuillehouder onderwijs. De portefeuillehouder onderwijs is in het faculteitsbestuur de eerstverantwoordelijke voor het onderwijs van de faculteit en moet zorgen dat de faculteit het facultaire en universitaire onderwijsbeleid realiseert.

De portefeuillehouder onderwijs is door het faculteitsbestuur gemandateerd op het gebied van onderwijs en daarmee verantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleidingen en de afstemming tussen de opleidingen. De portefeuillehouder onderwijs geeft vorm aan de kwaliteitszorg en neemt initiatieven ten aanzien van verbetering van het onderwijs en het realiseren van standaarden van 'good practice'. De portefeuillehouder onderwijs geeft leiding aan de facultaire onderwijsorganisatie. Dit houdt in dat de portefeuillehouder onderwijs functioneel leiding geeft aan de opleidingsdirecteuren en aan het hoofd onderwijsbureau.

Het faculteitsbestuur kan een onderwijsdirecteur voor de faculteit aanstellen, die onder leiding van de portefeuillehouder onderwijs een deel van diens taken uitvoert.

De opleidingsdirecteur

In de wet staat de opleiding centraal (artikel 7.3 WHW). Een opleiding is een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op welomschreven eindtermen. De opleiding kent een examen, iedere onderwijseenheid een afsluitende toets. Opleidingen zijn ingesteld in faculteiten.

Elke opleiding of groep van opleidingen wordt bestuurd door een opleidingsdirecteur, te benoemen door het faculteitsbestuur van de faculteit waartoe de opleiding behoort. De opleidingsdirecteur zorgt ervoor dat het aangeboden onderwijs daadwerkelijk wordt gegeven en aan de kwaliteitstandaard voldoet en stelt daarvoor jaarlijks een onderwijsplanning op. De opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van onderwijsbeleid voor de eigen opleiding en uitvoering van facultaire en VU-brede onderwijskaders, voor een voldoende onderwijskwaliteit, de organisatie van het onderwijs en de representatie van de opleiding.

Doel en inhoud van de opleiding zijn vastgelegd in de OER, welke het faculteitsbestuur vaststelt. De bevoegdheid om vast te stellen dat een student de in de OER gestelde doelen heeft gehaald, ligt bij de examencommissie⁴.

De opleidingscommissie

Het faculteitsbestuur stelt via het faculteitsreglement een opleidingscommissie in, of zo nodig meer dan één. In ieder geval moet voor elke opleiding van de faculteit een opleidingscommissie bevoegd zijn. De opleidingscommissie heeft tot taak te adviseren over het bevorderen en waarborgen van de kwaliteit van de opleiding.⁵

Per 1 september 2017 moeten opleidingscommissies een 'huishoudelijk reglement' (of Reglement van orde) hebben. De VU had al een modelregeling voor opleidingscommissies. Deze regeling is aangepast aan de nieuwe wetgeving en dient nu tevens als [huishoudelijk reglement](#).

De opleidingscommissie laat zich bij de uitvoering van haar taak voldoende informeren door

³ De inhoud van dit hoofdstuk is voor het grootste deel ontleend aan het Besturingsmodel VU

⁴ Artikel 7.12 WHW en artikel 22 Bestuursreglement Vrije Universiteit.

⁵ Artikel 9.18 WHW en artikel 21 Bestuursreglement Vrije Universiteit.

haar achterban (docenten en studenten van de opleiding). De opleidingscommissie kent daartoe een adequate werkwijze (zie [Werkwijze](#)). De portefeuillehouder onderwijs of de opleidingsdirecteur overlegt regelmatig met de opleidingscommissie.

Het is niet toegestaan dat een opleidingsdirecteur, opleidingscoördinator, portefeuillehouders onderwijs of onderwijsdirecteur lid is van een opleidingscommissie.

De opleidingscommissie legt jaarlijks verantwoording af van haar taken in een [jaarverslag](#).

De examencommissie

De examencommissie houdt toezicht op de toetskwaliteit en op de waarde van het diploma. Zij borgt de kwaliteit van tentamens en examens van de opleiding door het opstellen van regels en richtlijnen ten behoeve van de gang van zaken en orde tijdens tentamens. De examencommissie stelt waar nodig ter uitwerking van de OER nadere regels over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden, kan vrijstellingen verlenen en wijst de examinatoren aan die bevoegd zijn tot het afnemen van een tentamen. De examencommissie wordt ingesteld en benoemd door het faculteitsbestuur en rapporteert ook aan het bestuur. Voor de instelling en werking van de examencommissies heeft de VU een [model regels en richtlijnen examencommissie](#).

De examencommissie legt jaarlijks verantwoording af van haar taken in een [jaarverslag](#).

Het is niet toegestaan dat een docentlid van de opleidingscommissie ook lid is van de examencommissie om de verschillende verantwoordelijkheden helder gescheiden te houden.

Medezeggenschap

De VU kent een stelsel van gedeelde medezeggenschap, met als centrale organen de ondernemingsraad (OR) en de universitaire studentenraad (USR) en de gezamenlijke vergadering (GV), bestaande uit de leden van beide organen. Deze organen ontleen hun bevoegdheden aan de Wet op de ondernemingsraden en aan de eigen VU-regelgeving met betrekking tot medezeggenschap, die op de WHW is gebaseerd.

De facultaire medezeggenschap wordt uitgeoefend in de onderdeelcommissie, de facultaire studentenraad en de gezamenlijke vergadering van beide organen. De positie van de opleidingscommissie verandert per 1 september 2017 van adviesorgaan in een medezeggenschapsorgaan. De diensten kennen ieder een onderdeelcommissie. De OR legt in de betreffende instellingsbesluiten vast welke bevoegdheden door de onderdeelcommissies worden uitgeoefend. In het kader van de uitoefening van de facultaire medezeggenschap wordt het faculteitsbestuur in gesprekken gewoonlijk ten minste vertegenwoordigd door de decaan en de relevante portefeuillehouder.

Een goed contact met de Facultaire Studentenraad (FSR) is voor de opleidingscommissie van belang, zeker met betrekking tot de rechten die de opleidingscommissie heeft als het om de Onderwijs- en examenregeling gaat in relatie tot de rechten van de FGV. De FSR vertegenwoordigt alle studenten in de faculteit. Het is voor de opleidingscommissie van belang om haar kennis met betrekking tot de opleiding te delen met de FSR. Adviezen van de opleidingscommissie moeten op grond van de wet ter kennisneming worden doorgestuurd naar de FSR.

Adviesstructuur

De portefeuillehouder onderwijs en de opleidingsdirecteur ontvangen van verschillende zijden advies bij de vormgeving, uitvoering en evaluatie van de werkzaamheden. Aan de opleidingscommissie wordt tijdig een advies dan wel instemming gevraagd, voordat er een besluit wordt genomen. De opleidingscommissie heeft hierbij tijdig beschikking over de juiste informatie om een gedegen oordeel te kunnen geven. De verantwoordelijkheid voor het tijdig aanleveren van de informatie ligt bij het faculteitsbestuur (kan gedelegeerd worden naar de opleidingsdirecteur). De opleidingscommissie wordt in de gelegenheid gesteld met het faculteitsbestuur of zijn vertegenwoordiger (meestal de opleidingsdirecteur) overleg te voeren, voordat een advies dan wel instemming wordt uitgebracht. Adviezen van de opleidingscommissie worden altijd schriftelijk uitgebracht.

De opleidingscommissie kan twee typen advies uitbrengen: gevraagd en ongevraagd (zie Taken van de opleidingscommissie). Bij een gevraagd advies komt er een concrete vraag van het faculteitsbestuur of de opleidingsdirecteur (bijv. bij de OER). In de adviesvraag wordt meestal een uiterlijke reactiedatum genoemd (meestal enkele weken⁶). Als voortgang op een dossier noodzakelijk is, kan de vragende partij opnemen dat het advies binnen een bepaalde termijn moet worden uitgebracht om te worden meegenomen in de besluitvorming. Om dit praktisch uitvoerbaar te maken is het van belang dat een adviesaanvraag tijdig wordt aangekondigd, idealiter is er aan het begin van het jaar al een globale planning.

Daarnaast kan de opleidingscommissie ongevraagd advies uitbrengen over allerlei zaken die het onderwijs aangaan. Degene aan wie het advies gericht is, moet binnen enkele weken reageren⁶. Indien de commissie een gevraagd of ongevraagd advies of voorstel doet aan het faculteitsbestuur of diens vertegenwoordiger reageert deze binnen drie weken⁷ na ontvangst op het voorstel. Indien het advies niet of niet geheel wordt gevolgd, wordt dit besluit met redenen omkleed. Als het advies niet wordt gevolgd of als het faculteitsbestuur niet binnen de gestelde termijn zijn beslissing heeft meegedeeld, kan de opleidingscommissie besluiten een geschil aanhangig te maken, conform de wettelijk voorgeschreven procedure.

De opleidingscommissie kan besluiten een subcommissie in te stellen met een specifieke opdracht. In een dergelijke commissie zijn zowel docenten als studenten vertegenwoordigd.

De opleidingscommissie rapporteert in haar jaarverslag over de gegeven adviezen en de reacties daarop. De desbetreffende paragraaf kan ook al door het jaar heen bijgehouden worden, zodat inzichtelijk is welke adviezen gegeven zijn en of er op elk advies een reactie is ontvangen.

3. Taken van de opleidingscommissie

In artikel 9.18 WHW (zie Bijlage 1) is bepaald dat voor elke opleiding een opleidingscommissie moet worden ingesteld. De commissie heeft tot taak te adviseren over het bevorderen en waarborgen van de kwaliteit van de opleiding. De commissie heeft voorts:

a. instemmingsrecht ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen genoemd in het tweede lid, onder a, f, h tot en met u en x, en met uitzondering van de eisen, bedoeld in de artikelen 7.28, vierde en vijfde lid, en 7.30b,

⁶ Deze termijn wordt op facultair niveau vastgelegd via de Modelregeling opleidingscommissies.

⁷ Wettelijke termijn is twee maanden, vanuit de VU wordt de reactietermijn van drie weken aanbevolen.

tweede lid,

b. als taak het jaarlijks beoordelen van de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling,

c. adviesrecht ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen ten aanzien waarvan de commissie op grond van onderdeel a instemmingsrecht heeft, en

d. als taak het desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen of voorstellen doen aan de opleidingsdirecteur en het faculteitsbestuur over alle aangelegenheden betreffende het onderwijs in de desbetreffende opleiding. Daartoe behoort in ieder geval de kwaliteitsverbetering van de opleiding.

Ad a en c. Instemming en Advies uitbrengen over de onderwijs- en examenregeling (OER)

In de onderwijs- en examenregeling (OER) van een opleiding zijn het programma en de randvoorwaarden van de opleiding geregeld. In artikel 7.13 van de WHW (zie bijlage 1) is vastgelegd welke onderdelen er in de OER opgenomen moeten worden. Globaal is in de OER vastgelegd:

- De structuur van de opleidingen, zoals taal van de opleiding, maar ook het gehele curriculum;
- Toelatingseisen voor de opleiding, maar ook voor verschillende onderdelen van de opleiding (zoals toelating tot het bachelorproject);
- Regelingen rondom tentamens, zoals goedkeuringen van vakkenpakketten en regelingen rondom het honoursprogramma;
- Regelingen op het gebied van studiebegeleiding en kwaliteitszorg.

De OER geldt altijd alleen voor het studiejaar waarvoor de OER is vastgesteld. Als het curriculum in de loop van de tijd wordt gewijzigd, staat de bijbehorende overgangsregeling opgenomen in de OER.

De OER moet jaarlijks worden vastgesteld door het faculteitsbestuur. De opleidingscommissie wordt door de portefeuillehouder onderwijs of opleidingsdirecteur gevraagd om in te stemmen met bepaalde delen van de OER en advies uit te brengen over andere delen van de OER (zie bijlage 4 voor de betreffende delen). De opleidingscommissie kan de portefeuillehouder onderwijs of opleidingsdirecteur vragen de wijzigingen in deze regeling toe te lichten. Ook als er tussentijds een wijziging in de onderwijs- en examenregeling wordt aangebracht, moet de portefeuillehouder onderwijs of opleidingsdirecteur de opleidingscommissie om instemming of advies vragen.

Waar kan de instemming of het advies betrekking op hebben? Het kan gaan over de inhoud van de afstudeerrichtingen, de inrichting van praktische oefeningen, het niveau en de studeerbaarheid van de opleiding, zoals spreiding of volgorde van vakken, afwisseling van werken toetsvormen, de plaats en omvang van stages en keuzeruimte, de samenhang van de onderdelen, de roostering, het evaluatieplan van de opleiding etc. Het is aan te bevelen dat de opleidingscommissie de ervaringen en resultaten met het onderwijs van voorgaande jaren hierbij betreft. De eisen aan de OER worden bepaald in artikel 7.13 tweede lid van de WHW, en zijn terug te vinden in de bijlage van deze handreiking. Het wetsartikel is behulpzaam wanneer er gevraagd wordt te besluiten over de OER⁸.

⁸ Binnen de VU bestaat een Bachelor- en Masterrichtlijn, onderdelen die hierin zijn opgenomen vallen niet

De opleidingscommissie geeft haar formele instemming en advies aan het faculteitsbestuur en stuurt een afschrift aan de opleidingsdirecteur en de onderwijsdirecteur (waar aanwezig) en aan de facultaire studentenraad (FSR). De FSR heeft instemmingsrecht op andere delen van de OER (zie bijlage 4). Het deel waar de OLC wel en de FSR geen instemmingsrecht op heeft is globaal gezegd de inhoud van de opleiding. De OER wordt na de instemming en het advies van de opleidingscommissie de FSR vastgesteld door het faculteitsbestuur. Het faculteitsbestuur laat weten wat er met het advies van de opleidingscommissie gedaan is.

De opleidingscommissie brengt geen oordeel uit over (onderwijs)regels die door het CvB zijn vastgesteld. Die zijn reeds in een eerdere fase voorgelegd aan de diverse overlegorganen, conform het besturingsmodel van de VU, met in achtname van de bevoegdheden van de medezeggenschapsorganen.

Best practice: Bij FSW vindt een adviesronde plaats over de concept OER'en. De concept OER'en worden naar de opleidingscommissies gestuurd voor advies. Dan hebben zij zes weken de tijd om hun advies op te stellen. Na ongeveer vier weken worden alle opleidingscommissies uitgenodigd voor een gesprek over de concept OER met de portefeuillehouder onderwijs, de onderwijsdirecteur, het hoofd onderwijsbureau en de beleidsmedewerker onderwijs. De opleidingscommissies worden gevraagd om voor het gesprek hun vragen en voorgenomen instemming/advies op te sturen zodat een mondelinge reactie kan worden voorbereid. Tijdens het gesprek worden de vragen van de opleidingscommissies beantwoord en toegelicht waarom bepaald advies wel of niet overgenomen kan worden. Na het gesprek hebben de opleidingscommissies nog twee weken de tijd om hun definitieve instemming/advies op te stellen waarbij ze de informatie uit het gesprek mee kunnen nemen. Hierop ontvangen de opleidingscommissies nog een officiële reactie van het faculteitsbestuur.

TIP: Wees pro-actief waar het gaat om de OER. Zorg als opleidingscommissie dat je in een vroeg stadium al mee kunt denken en voorstellen kunt aandragen, zodat je als opleidingscommissie ook daadwerkelijk een bijdrage kunt leveren. Anders is het risico dat adviesvraag van het faculteitsbestuur pas in een laat stadium komt en op een korte termijn moet. Zie ook de [best practice](#) van de Fontys Hogeschool.

Ad b. Beoordelen van wijze van uitvoeren van de OER

De opleidingscommissie geeft niet alleen advies over de nieuwe onderwijs- en examenregeling, maar overlegt ook met de opleidingsdirecteur over de uitvoering ervan. De opleidingsdirecteur zorgt ervoor dat (delen van) het programma regelmatig word(t)en geëvalueerd. De opleidingscommissie maakt met de opleidingsdirecteur afspraken over de wijze waarop onderwijsbeoordelingen betrokken worden bij de beoordeling van de uitvoering van het programma.

Advisering over de uitvoering van de OER valt globaal onder te verdelen in drie clusters:

- De uitvoering van het onderwijs: dit zijn vooral de aspecten die in de vakevaluaties voorkomen, zoals kwaliteit van de docent, studiemateriaal, informatie over het vak en het tentamen.

- Het onderwijsprogramma: hier gaat het vooral om de samenhang tussen de vakken, de academische vaardigheden, de verdeling van de studielast over de semesters en jaren, de opbouw en aandacht in het curriculum voor getalenteerde studenten of studenten die deficiënt zijn. Zaken die in een curriculumevaluatie, NSE, NAE of alumnimonitor aan bod komen.
- Overige regelingen in de OER: het betreft hier adviezen over verschillende regelingen in de OER, zoals bekendmaking van tentamenuitslagen, informatieverstrekking over het curriculum aan studenten, opleidingsspecifieke elementen van studiebegeleiding, etc.

Ad d. Gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over onderwijsaangelegenheden

Opleidingscommissies kunnen niet alleen gevraagd, maar ook ongevraagd advies geven over zaken met betrekking tot het onderwijs. Deze adviezen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op:

- de wijze van voorlichting over het onderwijsprogramma, bijvoorbeeld in de studiegids;
- jaarverslag en jaarplan van de opleiding;
- onderwijsvernieuwingen,
- curriculumherzieningen;
- roostering;
- het aantal tentamenkansen;
- het gebruik van ICT en andere middelen in het onderwijs;
- het bindend studieadvies;
- advies over de kritische zelfreflectie en een advies over het eventuele herstelplan van de opleiding

Opleidingscommissies geven alleen advies over onderwerpen die met het onderwijs samenhangen en niet over onderwerpen van financiële, bestuurlijke of personele aard, tenzij die aantoonbaar een relatie hebben met de kwaliteit van het onderwijs van de opleiding. Opleidingscommissies dragen er zorg voor dat ze voor de adviezen die ze uitbrengen hun achterban raadplegen. Docentleden doen dit bij het docentencorps en studenten bij de studenten die betrokken zijn bij het onderwerp waar het advies betrekking op heeft.

Voorbeelden van onderwerpen waar over kan worden geadviseerd: opleidingsvisie, onderwijsprogrammering, studiegids, relatie tussen eindtermen tot leerdoelen tot toetsvormen, curriculumherziening, toetsbeleid, toetsplan, jaarverslag en -plan van de opleiding, jaarverslag en -plan examencommissie, facultaire (meer)jaren plan, vakevaluaties, curriculumevaluaties, alumnimonitor, Nationale Studenten Enquête, Nationale Alumni Enquête, kritische zelfreflectie, herstelplan, docentprofessionalisering, onderwijsvernieuwing, roostering, voorlichting, tentamenkansen, studieadvisering en -begeleiding, managementinformatie (instroom, rendement, uitval, marktaandeel), internationale rankings, verslag werkveldadviesraad, docentenoverleg, ICT in de opleiding.

4. Opleidingscommissies in de praktijk

In dit hoofdstuk staan algemene regelingen, mogelijkheden en adviezen beschreven rondom de benoeming, samenstelling en werkwijzen van opleidingscommissies aan de VU, veelal ontleend aan de Modelregeling opleidingscommissies. Waar het mogelijkheden, adviezen en voorbeelden betreft is dat aangegeven door de kaders. Voor deze mogelijkheden en adviezen geldt dat er

natuurlijk vele varianten denkbaar zijn en ook vele goede voorbeelden te vinden zijn binnen de VU.

TIP: Kijk op www.opleidingscommissies.nl voor verschillende goede voorbeelden van opleidingscommissies. De inspectie van het onderwijs doet in 2016 onderzoek naar opleidingscommissies en is de aanjager van dit webplatform, en werkt daarbij samen met ISO en LSVb.

Instelling

Het faculteitsbestuur stelt een opleidingscommissie in voor de opleiding of een groep van opleidingen. De benoeming van de leden van de opleidingscommissie vindt plaats voor aanvang van het studiejaar, maar uiterlijk voor 30 september.

Werving, benoeming, beëindiging

Werving kan plaatsvinden via huidige leden van opleidingscommissie en via de opleidingsdirecteur, deze kan ook voorzieningen en mogelijkheden daartoe beschikbaar stellen.

TIP: Om een volledige OLC compleet te hebben op 30 september is aan te bevelen vroeg te beginnen met de werving. Het advies is om op verschillende momenten te werven voor verschillende doelgroepen. Tweede- of derdejaarsstudenten kunnen bv. al in juni worden geworven om zo de opstarttermijn van de OLC's te verkorten. Maar na de zomer zal er ook nog een wervingsmoment moeten zijn voor de internationale- en nieuwe studenten.

Docenten en studenten kunnen zich aanmelden bij het faculteitsbestuur of de opleidingsdirecteur voor benoeming tot lid van de opleidingscommissie. Het faculteitsbestuur of de opleidingsdirecteur doet daartoe tijdig een oproep op voor alle studenten en docenten toegankelijke plaatsen en interne media. Faculteitsbesturen dienen de benoemingsprocedure af te stemmen met hun facultaire GV. Het CvB heeft faculteitsbesturen hierover geïnformeerd en aangegeven dat ze dit op moeten nemen in hun faculteitsreglement⁹. De nieuwe wet geeft voor de benoemingsprocedure de mogelijkheid tot verkiezingen. Er kan echter ook een andere wijze van samenstellen worden gekozen. Het uitgangspunt is dat de werkwijze die tot nu toe is gevolgd om tot een opleidingscommissie te komen, zal worden gecontinueerd. Dit zal worden opgenomen in het model-faculteitsreglement.

Wat zijn de mogelijkheden? Gedacht kan worden aan verkiezingen of coöptatie. Maar ook selectie op grond van vooraf bekendgemaakte criteria is denkbaar. De wet versterking bestuurskracht (Wvb) die 1 september 2017 in werking treedt gaat uit van verkiezingen. Daarvoor kunnen zich individuen of 'partijen' beschikbaar stellen. Een andere wijze van samenstellen van de opleidingscommissie dan door verkiezingen wordt in overleg tussen opleidingsdirecteur, resp. faculteitsbestuur en facultaire gezamenlijke vergadering jaarlijks vastgesteld. De wijze van samenstellen van de opleidingscommissie is in dat geval vermeld in het faculteitsreglement (zie ook Wet Versterking Bestuurskracht). Bij sommige faculteiten speelt de FSR ook in rol in werving in samenstelling. Op het gebied van werving is een goede samenwerking natuurlijk alleen maar mooi. Wat niet de bedoeling is, is dat de FSR ook een rol speelt in het aanwijzen van de leden van de OLC. Het is juist de bedoeling om een ander geluid te horen dan dat van de medezeggenschap. Deze 'onafhankelijkheid' blijft ook een vereiste als een

⁹ Een nieuwe versie van het model-faculteitsreglement is in de maak bij Juridische Zaken. Dit aspect zal daar in worden opgenomen.

andere wijze van samenstellen plaatsvindt dan door verkiezingen.

Een studentlid heeft een zittingstermijn van een jaar. De zittingstermijn kan aansluitend twee keer worden verlengd. De zittingstermijn voor een docentlid ligt niet vast, maar wordt vastgelegd in de modelregeling opleidingscommissies. Aanbevolen wordt wel om een limiet te hanteren, waardoor vers bloed tot nieuwe inzichten kan leiden.

Het lidmaatschap van een opleidingscommissie wordt beëindigd in de volgende gevallen:

- Aan het einde van een benoemingstermijn, als er geen herbenoeming volgt;
- Als een docent niet meer in de betreffende opleiding werkt;
- Als een student niet langer ingeschreven staat bij de betreffende opleiding;
- Op verzoek van het desbetreffende lid;
- Indien een lid zonder geldig bericht van verhindering herhaaldelijk niet deelneemt aan de vergaderingen. In dit geval neemt de voorzitter of de secretaris/notulist van de opleidingscommissie altijd eerst contact op met het lid. De opleidingscommissie kan het faculteitsbestuur verzoeken het lidmaatschap van een lid te beëindigen.

Samenstelling

Een opleidingscommissie telt tenminste vier leden, een maximum aantal is niet vastgelegd, maar kan wel worden vastgelegd in de Modelregeling opleidingscommissies door het faculteitsbestuur.

TIP: Voor kleine opleidingen is het soms lastig aan het minimum van vier leden te komen. Minder leden wordt echter niet wenselijk geacht. Een commissie van één docent en één student is bijzonder kwetsbaar, zeker aan de kant van de studenten. Probeer dan liever te komen tot één (of meer) grote opleidingscommissie voor alle (of een substantieel aantal) kleine opleidingen in de faculteit. De samenstelling kan zo worden geregeld dat elke opleiding met tenminste één docent en één student is vertegenwoordigd. Voor de goede orde dient te worden opgemerkt dat de bacheloropleiding en de masteropleiding twee onderscheiden opleidingen zijn. Ze kunnen dus elk een eigen opleidingscommissie inrichten. Eén samengestelde commissie is eveneens denkbaar en aan te bevelen.

De opleidingscommissie kent een paritaire samenstelling: de helft van de leden komt voort uit de voor de desbetreffende opleiding(en) ingeschreven studenten, de andere helft komt voort uit de bij de desbetreffende opleiding(en) betrokken docenten. Bij een opleidingscommissie die meer opleidingen afdekt, is het van belang dat de leden de opleidingen kunnen vertegenwoordigen.

TIP: Streef naar een zo groot mogelijke spreiding van de leden van de opleidingscommissie naar opleiding, programma, afstudeerrichting etc. om op een goede manier de achterban te vertegenwoordigen. Dat betekent overigens niet dat letterlijk elke afstudeerrichting een afvaardiging aanwijst voor de opleidingscommissie.

De leden van het faculteitsbestuur, de opleidingsdirecteur en leden van de examencommissie kunnen niet tevens lid zijn van de opleidingscommissie. Docentleden kunnen in verschillende opleidingscommissies zitting hebben, als zij in die opleidingen doceren.

Deskundigheidsontwikkeling

De voorzitter van de opleidingscommissie draagt zorg voor het functioneren van de leden van de opleidingscommissie. Zo dient de voorzitter ervoor te zorgen dat nieuwe leden van de opleidingscommissie voldoende worden ingewerkt.

Leden van de opleidingscommissie hebben recht op scholingsvoorzieningen om hun taken naar behoren uit te kunnen voeren, dit is in de wet geregeld (artikel 9.48 WHW).

Best practice: Het faculteitsbestuur stelt de leden van de opleidingscommissie in de gelegenheid om gedurende een door het faculteitsbestuur en de opleidingscommissie gezamenlijk vast te stellen hoeveelheid tijd de scholing te ontvangen die de leden van de opleidingscommissie voor de vervulling van hun taak nodig hebben. De docentleden worden in de gelegenheid gesteld deze scholing in werktijd en met behoud van salaris te ontvangen.

De opleidingscommissie kan een verzoek aan het faculteitsbestuur doen tot extra voorzieningen en scholing die zij redelijkerwijze nodig heeft. De opleidingscommissie zal in haar verzoek duidelijk maken hoe de extra scholing of voorziening bijdraagt aan de onderwijskwaliteit.

Aan de VU is een training ontwikkeld voor opleidingscommissies. Deze training staat open voor docentleden en studentleden en wordt in het najaar (meestal november) aangeboden, zowel in het Nederlands als in het Engels. Op dit moment (april 2017) worden mogelijkheden verkend om het trainingsaanbod uit te breiden (meer differentiatie in het aanbod, verschillende workshops voor verschillende doelgroepen op verschillende tijdstippen in het jaar).

Er zijn verschillende mogelijkheden om de OLC's verder te professionaliseren en de uitwisseling van good practices te stimuleren. Om deze uitwisseling te bewerkstelligen zou men bijvoorbeeld kunnen denken aan een periodieke bijeenkomst voor OLC's georganiseerd rond een bepaald thema of alle OLC's uit één faculteit bij elkaar brengen. De good practices die hieruit voortkomen, kunnen dan worden opgenomen in de handreiking.

Ondersteuning

In de Wet Versterking Besturing is specifiek vermeld dat de opleidingscommissie recht heeft op ambtelijke, financiële en juridische ondersteuning.

Ambtelijk

Voor grotere OLC's¹⁰ is standaard een ambtelijk secretaris beschikbaar vanuit de faculteit. Deze ambtelijk secretaris draagt zorg voor de informatievoorziening van de opleidingscommissie, regelt de vergaderingen, verstuurt tijdig agenda en stukken, notuleert de vergaderingen, houdt de contactgegevens van de OLC bij en ondersteunt bij het maken van het jaarverslag. Kleinere OLC's zullen uit hun midden een secretaris kiezen en de taken onderling verdelen.

Binnen het onderwijsbureau (al dan niet door de ambtelijk secretaris) is een centraal aanspreekpunt voor elke OLC en wordt een goede overdracht tussen OLC's elk jaar geborgd. Ook de gegeven beleidsadviezen door OLC's en opvolging daarvan moeten op facultair niveau worden geborgd. De verantwoordelijkheid voor een check op deze zaken ligt bij het faculteitsbestuur of gedelegeerd aan de opleidingsdirecteur.

¹⁰ Daar waar het voor de taakuitvoering noodzakelijk is, af te stemmen met het faculteitsbestuur

Financieel

Het faculteitsbestuur houdt zicht op het feit dat docenten voor hun inzet voldoende gecompenseerd worden, nu en in de toekomst. Hoe een docent gecompenseerd wordt ligt vast in de beloningsstructuur van elke faculteit. De financiële vergoeding voor docentleden is meestal opgenomen in hun managementtaken (in fte). De vergoedingen variëren, afhankelijk van de functie binnen de opleidingscommissie, de grootte van de opleiding en de mate van ondersteuning die wordt geboden.

De voorzitter van elke OLC wijst studentleden op de mogelijkheid een vergoeding aan te vragen via het Profileringsfonds. In aanmerking voor een beurs komt het studentlid dat voltijds studeert binnen de nominale studieduur (vermeerderd met een jaar), het afsluitend examen van de opleiding nog niet heeft afgelegd, aan de VU is ingeschreven en daar ook het collegegeld heeft betaald. Zie hiervoor de [Regeling Profileringsfonds](#).

Om te garanderen dat elke student wel voldoende inzet heeft getoond wordt aanbevolen de aanvraag bij het Profileringsfonds eerst langs de voorzitter van de OLC te laten gaan, die kan dan beoordelen of inzet voldoende is geweest voor vergoeding. Als meetlat voor de inzet kan de aanwezigheid genomen worden (richtlijn is 80%) en input voor vergaderingen en werkzaamheden van de OLC. De verantwoordelijkheid voor deze check ligt bij de voorzitters van de OLC's.

Juridisch

Opleidingscommissies hebben bij vragen de mogelijkheid een beroep te doen op het Bureau Juridische Zaken van de VU (of de eigen facultaire jurist als die er is).

Werkwijze

Vergaderorde

De opleidingscommissie kiest bij aanvang van de zittingsperiode uit haar midden een voorzitter en een secretaris, tevens worden plaatsvervangers voor de voorzitter en de secretaris aangewezen. De functies kunnen worden vervuld door een docent of een student. De voorzitter vertegenwoordigt de opleidingscommissie, zowel binnen als buiten de faculteit. Indien er een ambtelijk secretaris is toegewezen, wordt er geen secretaris uit de commissie verkozen. De portefeuillehouder onderwijs van het faculteitsbestuur overlegt met de opleidingscommissie. Namens de portefeuillehouder kan de opleidingsdirecteur in overleg treden met de opleidingscommissie.

Regelmatig overleg tussen de opleidingsdirecteur en de OLC wordt aanbevolen. Met de nieuwe wet is dit sowieso al een recht van de OLC, daarin is het volgende opgenomen: *De OLC is bevoegd het daartoe aangewezen lid van het faculteitsbestuur of diens vertegenwoordiger ten minste twee maal per jaar uit te nodigen om het voorgenomen beleid te bespreken aan de hand van een door haar opgestelde agenda.* Geadviseerd wordt dit vaker te doen dan de twee keer per jaar die worden voorgeschreven. Daarnaast is een goed informeel contact met de opleidingsdirecteur aan te bevelen.

De opleidingscommissie stelt in haar eerste vergadering in het studiejaar een vergaderschema vast en verstrekt deze aan het faculteitsbestuur, opleidingsdirecteur en aan de gezamenlijke vergadering. Het vergaderschema wordt tevens gepubliceerd op de facultaire website. Ook

wordt zo mogelijk een indicatie gegeven welke onderwerpen in welke vergadering aan bod zullen komen, alsmede in welke vergadering overleg met het faculteitsbestuur of zijn vertegenwoordiger zal plaatsvinden. De opleidingscommissie ontvangt daartoe bij de start van het academisch jaar van de opleidingsdirecteur een overzicht van de tijdstippen waarop de opleidingscommissie diverse relevante stukken kan verwachten. In het vergaderschema worden ten minste 2 vergaderingen vermeld (1 keer besluit over de OER, 1 keer over de uitvoering van de OER), maar het is raadzaam om vaker te vergaderen. Tevens wordt zo mogelijk een indicatie gegeven welke onderwerpen in welke vergadering aan bod zullen komen, alsmede in welke vergadering overleg met de portefeuillehouder onderwijs of de opleidingsdirecteur zal plaatsvinden.

In Bijlage 2 staat een voorbeeld van een mogelijke jaarplanning.

Om de onafhankelijkheid van de opleidingscommissie te waarborgen is het niet de bedoeling dat elke vergadering (in zijn geheel) wordt bijgewoond door de portefeuillehouder onderwijs of de opleidingsdirecteur. Het wordt aangeraden om de portefeuillehouder onderwijs of opleidingsdirecteur bij specifieke agendapunten in de vergaderingen uit te nodigen.

De opleidingscommissie vergadert zo vaak als twee of meer leden van de opleidingscommissie aan de voorzitter voorstellen te vergaderen. Geadviseerd wordt 1 keer per maand/per zes weken te vergaderen. De vergaderingen van de opleidingscommissie zijn openbaar, tenzij het te behandelen onderwerp een persoon betreft. Ook de verslagen en adviezen van de opleidingscommissie zijn openbaar. De opleidingscommissie zorgt ervoor dat de documenten toegankelijk zijn en stelt ze desgewenst ter beschikking. De opleidingscommissie behandelt alle informatie die zij heeft verkregen ten behoeve van een besloten vergadering, vertrouwelijk. De opleidingscommissie kan deskundigen uitnodigen het woord te voeren in een vergadering.

De opleidingscommissie ontvangt desgevraagd of uit eigen beweging van de portefeuillehouder onderwijs of de opleidingsdirecteur tijdig de informatie, die zij voor de uitoefening van haar werk nodig heeft. Uiterlijk een week voor de vergadering worden de agenda en onderliggende stukken door de (ambtelijk) secretaris aan de leden van de vergadering toegezonden. Er wordt naar gestreefd de meer complexe informatie uiterlijk twee weken voor de vergadering te verstrekken.

De leden van de opleidingscommissie hebben recht op het gebruik van een vergaderruimte.

Stemming

Een advies, dan wel instemming komt slechts dan tot stand, als de meerderheid van de leden bij de vergadering aanwezig is. Is het quorum onvoldoende dan wordt het onderwerp behandeld in een volgende vergadering. In die vergadering is geen quorum vereist om tot een advies of tot instemming te komen.

Desgevraagd stemmen de leden van de opleidingscommissie om tot een advies of tot instemming te komen. Deze worden dan vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken wordt geen advies vastgesteld of wordt geen instemming verleend. Dat wordt zo spoedig mogelijk aan de portefeuillehouder onderwijs of de opleidingsdirecteur gemeld.

Jaarverslag

Voor 1 oktober maakt de opleidingscommissie een jaarverslag over het afgelopen academisch jaar. Voor de jaarverslagen bestaat een [instellingsbreed format](#). De jaarverslagen zijn bijlagen bij het opleidingsjaarverslag. Het jaarverslag van de opleidingscommissie gaat in op de samenstelling en het functioneren van de commissie en noemt de uitgebrachte adviezen en de reacties van de bestuurders daarop. Het jaarverslag gaat in ieder geval in op de taken van de opleidingscommissie, te weten: a. Advies geven over het Onderwijs- en Examenreglement; b. Beoordeling van de uitvoering van het Onderwijs- en Examenreglement; c. Gevraagd en ongevraagd adviseren.

De opleidingscommissie evalueert op de laatste vergadering van het studiejaar haar functioneren en de werkzaamheden van het afgelopen jaar en formuleert op basis daarvan aandachtspunten voor het komende studiejaar. Deze evaluatie wordt ook vastgelegd in het jaarverslag van de opleidingscommissie.

TIP: Bespreek het jaarverslag jaarlijks met de portefeuillehouder onderwijs en/of de opleidingsdirecteur. Daar kunnen dan ook de verbeterpunten voor aankomend jaar besproken worden met eventuele actiepunten aan beide kanten. Het is een goed moment om stil te staan bij het functioneren van de opleidingscommissie en de communicatie met de opleidingsdirecteur/het faculteitsbestuur.

Bijlage 1 Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek

Geldig op 1 september 2017

Artikel 9.18. Opleidingscommissies

1. Voor elke opleiding of groep van opleidingen wordt een opleidingscommissie ingesteld. De commissie heeft tot taak te adviseren over het bevorderen en waarborgen van de kwaliteit van de opleiding. De commissie heeft voorts:
 - a. instemmingsrecht ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen genoemd in het tweede lid, onder a, f, h tot en met u en x, en met uitzondering van de eisen, bedoeld in de artikelen 7.28, vierde en vijfde lid, en 7.30b, tweede lid,
 - b. als taak het jaarlijks beoordelen van de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling,
 - c. adviesrecht ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13, met uitzondering van de onderwerpen ten aanzien waarvan de commissie op grond van onderdeel a instemmingsrecht heeft, en
 - d. als taak het desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen of voorstellen doen aan het bestuur van de opleiding, bedoeld in artikel 9.17, eerste lid, en de decaan over alle aangelegenheden betreffende het onderwijs in de desbetreffende opleiding. De commissie zendt de adviezen en voorstellen, bedoeld onder d, ter kennisneming aan de faculteitsraad.
2. Op een advies als bedoeld in het eerste lid, zijn artikel 9.35, aanhef en onderdelen b, c en d, van overeenkomstige toepassing.
3. Indien de commissie een voorstel als bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, doet aan het bestuur van de opleiding of de decaan, reageert het bestuur onderscheidenlijk de decaan binnen twee maanden na ontvangst op het voorstel.
4. Artikel 9.31, derde tot en met het achtste lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de opleidingscommissie. In overleg tussen het bestuur van de opleiding onderscheidenlijk de decaan en de faculteitsraad kan in het faculteitsreglement een andere wijze van samenstelling van de opleidingscommissie worden vastgelegd dan verkiezing. Jaarlijks wordt vastgesteld of het wenselijk is de andere wijze van samenstelling te handhaven.
5. De opleidingscommissie is bevoegd het bestuur van de opleiding onderscheidenlijk de decaan ten minste twee maal per jaar uit te nodigen om het voorgenomen beleid te bespreken aan de hand van een door haar opgestelde agenda
6. Indien een faculteit slechts een opleiding omvat, kan het faculteitsreglement bepalen dat de taken en bevoegdheden van de opleidingscommissie worden uitgeoefend door de faculteitsraad, bedoeld in artikel 9.37.

Artikel 9.48. Voorzieningen en scholing

1. Het college van bestuur staat de universiteitsraad het gebruik toe van de voorzieningen waarover het kan beschikken, en die de raad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft, waaronder in ieder geval worden verstaan ambtelijke, financiële en juridische ondersteuning en scholing.
2. Het college van bestuur stelt de leden van de universiteitsraad een scholingsbudget ter beschikking, dat wordt vastgesteld door het college van bestuur en de raad gezamenlijk. Het personeel van de universiteit wordt in de gelegenheid gesteld deze scholing in werktijd en met behoud van salaris te ontvangen.
3. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de faculteitsraden en opleidingscommissies met dien verstande dat de decaan in de plaats treedt van het college van bestuur.

Artikel 7.13. Onderwijs- en examenregeling

1. Het instellingsbestuur stelt voor elke door de instelling aangeboden opleiding of groep van opleidingen een onderwijs- en examenregeling vast. De onderwijs- en examenregeling bevat adequate en heldere informatie over de opleiding of groep van opleidingen.
2. In de onderwijs- en examenregeling worden, onverminderd het overigens in deze wet terzake

bepaalde, per opleiding of groep van opleidingen de geldende procedures en rechten en plichten vastgelegd met betrekking tot het onderwijs en de examens. Daaronder worden ten minste begrepen:

- a. de inhoud van de opleiding en van de daaraan verbonden examens,
 - a1. de wijze waarop het onderwijs in de desbetreffende opleiding wordt geëvalueerd,
 - b. de inhoud van de afstudeerrichtingen binnen een opleiding,
 - c. de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die een student zich bij beëindiging van de opleiding moet hebben verworven,
 - d. waar nodig, de inrichting van praktische oefeningen,
 - e. de studielast van de opleiding en van elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden,
 - f. de nadere regels, bedoeld in de artikelen 7.8b, zesde lid, en 7.9, vijfde lid,
 - g. ten aanzien van welke masteropleidingen toepassing is gegeven aan artikel 7.4a, achtste lid,
 - h. het aantal en de volgtijdelijkheid van de tentamens alsmede de momenten waarop deze afgelegd kunnen worden,
 - i. de voltijdse, deeltijdse of duale inrichting van de opleiding,
 - j. waar nodig, de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen en het aantal malen per studiejaar dat de gelegenheid wordt geboden tot het afleggen van de tentamens en examens,
 - k. de nadere regels bedoeld in artikel 7.10, vierde lid,
 - l. of de tentamens mondeling, schriftelijk of op een andere wijze worden afgelegd, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen,
 - m. de wijze waarop studenten met een handicap of chronische ziekte redelijkerwijs in de gelegenheid worden gesteld de tentamens af te leggen,
 - n. de openbaarheid van mondeling af te nemen tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen,
 - o. de termijn waarbinnen de uitslag van een tentamen bekend wordt gemaakt alsmede of en op welke wijze van deze termijn kan worden afgeweken,
 - p. de wijze waarop en de termijn gedurende welke degene die een schriftelijk tentamen heeft afgelegd, inzage verkrijgt in zijn beoordeelde werk,
 - q. de wijze waarop en de termijn gedurende welke kennis genomen kan worden van vragen en opdrachten, gesteld of gegeven in het kader van een schriftelijk afgenomen tentamen en van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden,
 - r. de gronden waarop de examencommissie voor eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden, vrijstelling kan verlenen van het afleggen van een of meer tentamens,
 - s. waar nodig, dat het met goed gevolg afgelegd hebben van tentamens voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van andere tentamens,
 - t. waar nodig, de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen,
 - u. de bewaking van studievoortgang en de individuele studiebegeleiding
 - v. indien van toepassing: de wijze waarop de selectie van studenten voor een speciaal traject binnen een opleiding, bedoeld in artikel 7.9b, plaatsvindt, en
 - x. de feitelijke vormgeving van het onderwijs.

Bijlage 2 Globale jaarplanning voor een opleidingscommissie

Periode academisch jaar	Activiteit van de opleidingscommissie
september t/m november	<ul style="list-style-type: none"> • Training volgen, inlezen • Bepalen focus en speerpunten • Opleidingsjaarverslag bespreken • Instroomcijfers bespreken • Onderwijsevaluaties bespreken • Curriculumevaluaties bespreken
december t/m januari	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsevaluaties bespreken • Voorstellen voor aanpassingen in de OER doen
februari t/m april	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsevaluaties bespreken • Concept-OER bespreken • Concept advies/wijzigingsvoorstellen opstellen • Nationale Alumni Enquête (2-jaarlijks) uitkomsten en follow-up bespreken • Uitkomsten van de Alumnimonitor en follow-up bespreken • Managementinformatie bespreken
mei t/m augustus	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsevaluaties bespreken • Adviesnotitie met wijzigingsvoorstellen OER indienen • Uitkomsten Nationale Studenten Enquête en follow-up bespreken • Eventueel nieuwe leden werven en overdracht voorbereiden • Jaarverslag opstellen

Bijlage 3 Bronvermelding

- Wet hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW, artikel 9.18 en 9.48)
- Besturingsmodel VU
- Faculteitsreglement
- Studentenstatuut
- Handboek onderwijskwaliteit
- Modelregeling opleidingscommissies
- Regeling Medezeggenschap¹¹
- Brochure Opleidingscommissies UvA
- Handreiking Opleidingscommissies TU Delft 2015

¹¹ Per 1 september 2017 is de opleidingscommissie een medezeggenschapsorgaan.

Bijlage 4 Overzicht advies- en instemmingsrechten opleidingscommissie en facultaire gezamenlijke vergadering

Onderwerpen Onderwijs – en Examenregeling (OER) 7.13 lid 2 WHW	FGV		OplC	
	I	A	I	A
a. de inhoud van de opleiding en van de daaraan verbonden examens				
a1. de wijze waarop het onderwijs in de desbetreffende opleiding wordt geëvalueerd				
b. de inhoud van de afstudeerrichtingen binnen een opleiding				
c. de kwaliteiten op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden die een student zich bij beëindiging van de opleiding moet hebben verworven				
d. waar nodig, de inrichting van praktische oefeningen				
e. de studielast van de opleiding en van elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden				
f. de nadere regels, bedoeld in de artikelen 7.8b, zesde lid, en 7.9, vijfde lid (<i>BSA</i>)				
g. ten aanzien van welke masteropleidingen toepassing is gegeven aan artikel 7.4a, achtste lid (<i>verhoogde studielast</i>)				
h. het aantal en de volgtijdelijkheid van de tentamens alsmede de momenten waarop deze afgelegd kunnen worden				
i. de voltijdse, deeltijdse of duale inrichting van de opleiding				
j. waar nodig, de volgorde waarin, de tijdvakken waarbinnen en het aantal malen per studiejaar dat de gelegenheid wordt geboden tot het afleggen van de tentamens en examens				
k. waar nodig, de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur te verlengen				
l. of de tentamens mondeling, schriftelijk of op een andere wijze worden afgelegd, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen				
m. de wijze waarop studenten met een handicap of chronische ziekte redelijkerwijs in de gelegenheid worden gesteld de tentamens af te leggen				
n. de openbaarheid van mondeling af te nemen tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie in bijzondere gevallen anders te bepalen				
o. de termijn waarbinnen de uitslag van een tentamen bekend wordt gemaakt alsmede of en op welke wijze van deze termijn kan worden afgeweken				
p. de wijze waarop en de termijn gedurende welke degene die een schriftelijk tentamen heeft afgelegd, inzage verkrijgt in zijn beoordeelde werk				
q. de wijze waarop en de termijn gedurende welke kennis genomen kan worden van vragen en opdrachten, gesteld of gegeven in het kader van een schriftelijk afgenomen tentamen en van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden				
r. de gronden waarop de examencommissie voor eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden, vrijstelling kan verlenen van het afleggen van een of meer tentamens				
s. waar nodig, dat het met goed gevolg afgelegd hebben van tentamens voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van andere tentamens				

t. waar nodig, de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen				
u. de bewaking van studievoortgang en de individuele studiebegeleiding				
v. indien van toepassing: de wijze waarop de selectie van studenten voor een speciaal traject binnen een opleiding, bedoeld in artikel 7.9b, plaatsvindt (<i>excellentietraject binnen een opleiding</i>)				
x. de feitelijke vormgeving van het onderwijs				
<i>alle overige onderwerpen die in de OER zijn geregeld maar die niet als zodanig zijn genoemd in art. 7.13 WHW onder a t/m x.</i>				

De lettering komt overeen met de lettering van artikel 7.13 lid 2 WHW

Afkortingen:

FGV: Facultaire Gezamenlijke Vergadering

OplC: Opleidingscommissie

I: Instemmingsrecht

A: Adviesrecht